

Itä-Uudenmaan hyvinvointialueneuvottelu

Aika: 27.1.2022 klo 13.00 – 16.00

Paikka: Teams

Alueen edustajat

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala

Ann-Sofie Silvennoinen, sosiaali- ja terveystoimen johtaja, VATEn pj, Porvoon kaupunki

Leena Kokko, sosiaali- ja terveystoimen johtaja, VATEn vpj, Sipoon kunta

Marko Perttilä, tietohallintopäällikkö, Loviisan kaupunki

Pekka Kivilevo, talousjohtaja, Sipoon kunta

Heli Sjöblom, palvelupäällikkö, VATEn sihteeri, Porvoon kaupunki

Pelastustoimen toimiala

Peter Johansson, pelastusjohtaja, Itä-Uudenmaan pelastuslaitos

Tomi Pursiainen, riskienhallintapäällikkö, Itä-Uudenmaan pelastuslaitos

Ministeriöiden edustajat

Kari Hakari, osastopäällikkö, STM, puheenjohtaja poissa 13.30-13.52

Taina Mäntyranta, johtaja, STM, varapuheenjohtaja paikalla 13.47->

Antti Kuopila, erityisasiantuntija, STM toimi puheenjohtajana 13.30 – 13.47

Anna Kärkkäinen, erityisasiantuntija, STM

Päivi Nerg, alivaltiosihteeri, VM, 13.22->

Teemu Eriksson, finanssineuvos, VM

Janne Koivukoski, pelastusneuvos, SM

Jari Lepistö, pelastusylitarkastaja, SM

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen arviointipäällikkö asiantuntijana

Tiina Hetemaa, arviointipäällikkö, THL

OSA 1 klo 13.00 – 13.30

1. Tilaisuuden avaus

Osastopäällikkö Kari Hakari avasi puheenjohtajan omaisuuudessa neuvottelun klo. 13.02

2. Läsnaolijoiden toteaminen, asialistan hyväksyminen ja neuvottelujen tavoitteiden toteaminen

Todettiin läsnäolijat ja hyväksyttiin asialista. Neuvottelujen tarkoituksena on sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä koskevan lain (612/2021) 24 § mukaan ja pelastustoimen järjestämistä koskevan lain (613/2021) 10 § mukaan § on yhteisen tilannekuvan tarkastelu ja hyvinvointialueen järjestämistehtävän strategisen tason ohjaus sosiaali- ja terveydenhuollon/pelastustoimen valtakunnalliset tavoitteet huomioiden sekä ministeriöiden ja hyvinvointialueen välisen yhteistyön edistäminen. Neuvotteluissa seurataan ja arvioidaan hyvinvointialueen järjestämisvastuun toteutumista. Niissä käsitellään hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon/ pelastustoimen järjestämisen tavoitteita sekä niitä tukevia toimenpiteitä. Ohjaavat ministeriöt voivat tarvittaessa antaa hyvinvointialueelle järjestämistä koskevia toimenpidesuosituksia.

3. Alueen puheenvuoro,

Alueen puheenvuoron piti sosiaali- ja terveystoimen johtaja, VATEn pj, Ann-Sofie Silvennoinen. Hän kertoi alueen toimeenpanon järjestäytymisestä ja etenemisestä. Alueen toimeenpanon vahvuuksiksi on tunnustettu: soten ja pelan yhteistyö on ollut tiivistä ja saumatonta, kaksikielisyys ja sen tukeminen on alueellinen rikkaus sekä se, että alueellinen yhteistyö on lisääntynyt monella eri tasolla ja alueella on yhteinen näkemys laadukkaista ja saavutettavista palveluista. Keskeiset haasteet liittyvät ICT- kokonaisuuteen, koska ei ole olemassa olevaa tukirakennetta, vaan kaikki on rakennettava alusta alkaen. Rahoitus ei riitä kaikkeen tarvittavaan, vaan joudutaan priorisoimaan tekemistä. Lisäksi lisätyövoiman rekrytointi on haasteellista. Myös hallinnon, talouden, tilojen ja tukipalvelut kokonaisuudessa on normaalia enemmän haasteita. Lisäksi alueellisesti vaikeutunut koronatilanne on heijastunut valmistelutyöhön

Toimeenpanon aikataulu on kireä, mutta sekä valmistelutoimielimen että jaostojen työ on edennyt suunnitelmallisesti. Jaostojen työn tukemiseksi on tehty määräaikaista rekrytointeja mm. HR- asiantuntija, viestinnän suunnittelija, tiedolla johtamisen asiantuntija sekä toimistos sihteeri. Jaostojen keskinäinen yhteistyö rajapinnoissa on hioutunut, työ etenee ja pyritään välttämään päällekkäistä työtä

OSA 2 klo 13.30 – 14.55

4. Alueen valmistelun ja toimeenpanon tilanne hallinnon, sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen näkökulmasta

4.1 Tilannekuva, nostot huolenaiheista

Alueen toimeenpano etenee pääosin suunnitellusti ja aikataulun mukaisesti. Alue on suhteellisen hankalasta lähtötilanteesta huolimatta saanut toimeenpanon hyvin liikkeelle. Aiemmin esiin nousseet haasteet Pukkilan ja Myrskylän kuntien mukaan tulosta toimeenpanoon ovat edenneet hyvin, samoin kuin talous- ja henkilöstöhallinnon ratkaisut. Huolta aiheuttavat edelleen ICT-kokonaisuuteen liittyvät kysymykset ml. henkilöstön rekrytoinnit.

Hyvinvointialueen johtamis- ja organisaatorakenne on väliaikaisen valmisteluelimen valmistelussa ja tulossa aluevaltuustolle päätöksentekoon suunnitellusti. Samoin hallintosääntöä on työstetty ja sekin valmistuu aikataulussa.

Pienenä huolenaiheena esiin nostettiin henkilöstön siirtoon liittyvät tiedonkulun ongelmat Kärkullan kuntayhtymän kanssa. Alue tarvitsi mahdollisimman nopeasti tiedot siirtyvästä henkilöstöstä, jotta pystyvät tekemään oman suunnitelmansa.

Alueella on lähdetty myös tekemään muutosvalmennusta henkilöstölle yhdessä Työterveyslaitoksen ja Kevan kanssa sekä brändityötä alueen tunnettavuuden lisäämiseksi. On hyvä, että näiden asioiden kanssa on päästy liikkeelle.

4.2 Kustannuskehitys ja investoinnit

Alueella nettokäyttökustannusten vuosittainen kasvu on ollut lähes samalla tasolla kuin maassa keskimäärin. Asukaskohtaiset kustannukset olivat v. 2020 maan kolmanneksi pienimmät. Kotihoidon kustannukset vähenivät alueella 7,9 %, kun ne samaan aikaan koko maan tasolla kasvoivat 11 %. Samoin ikääntyneiden palvelujen osalta kustannukset alueella vähenivät 16 %, kun koko maan tasolla laskua oli 2,7 %. Erityisen suuri kustannusten lasku oli laitoshoidossa, jossa kustannukset laskivat 50 %. Lasten ja

nuorten palveluiden osalta kustannukset kasvoivat 15 %, kun koko maassa kasvua oli 31 %. Sote-kustannusten reaali- kasvuennusten on vuosien 2020-2030 aikana keskimäärin 1,9 %, kun se koko maassa on 1,4 %.

Alueen puheenvuorossa Ann-Sofie Silvennoinen kertoi, että kustannuskehityksen pienentämiseen on alueella tehty paljon toimenpiteitä. Palveluverkkoa on karsittu, on tehty selvityksiä, miten palveluita voidaan parantaa ja tehty tiivistä yhteistyötä Porvoon sairaalan kanssa. Näillä toimilla kustannukset ovat pysyneet raameissa. Leena Kokko lisäsi, että Itä-Uudellamaalla on elämänkaariorganisaatio käytössä, ja sote integraatio on toteutettu. Kantavana teemana on aina löytää asiakkaan ja kokonaisuuden kannalta paras vaihtoehto. Koko kehittämistyön taustalla on vahva ajatus laadun kehittämisestä ja ylläpitämisestä palveluissa. Alueelle ei ole tiedossa merkittäviä investointeja. Sote-investointien osuus kaikista investointimenoista oli 5 %.

VM kävi läpi tulevaa rahoitusmallia sekä sen vaikutusta alueelle. Lisäksi käytiin keskustelua toimeenpanovaiheen rahoituksesta ja meneillään olevasta lisätalousarvioprosessista. Tavoitteena on saada esitys helmikuussa eduskuntaan, jolloin tuki voisi olla alueiden käytössä helmi-maaliskuussa.

4.3 Tiedonhallinta ja tiedolla johtaminen

Alueella on käytössä runsaasti eri asiakas- ja potilastietojärjestelmiä, mikä aiheuttaa valmisteluun haasteita. Alueen kuntien suhtautuminen Apotti asiakas- ja potilastietojärjestelmään vaihtelee, eikä yhteistä ratkaisua siihen ole. Tiedolla johtamista on kehitetty Itä-Uudenmaan rakenneuudistushankkeessa.

Itä-Uusimaan mukaan alueella toimeenpanon pääpaino on siinä, että saadaan perusstrukturi toimitaan hyvinvointialueen käynnistyessä. ICT-työvoiman saatavuus on alueella iso riski, kun monella alueella tehdään samaan aikaan kehittämistyötä. Järjestelmien sirpaleisuus on haastava ja siirtymävaiheen yli alueella mennään olemassa olevilla järjestelmillä. Ict-rahoituspäätös oli ongelmallinen, eikä riitä suunniteltuun tekemiseen. Aikataulu on toimeenpanossa tiukka, ja siinä on useita toisiinsa vaikuttavia vaiheita. Toimeenpanossa ei ole aikataudullista puskuria. Lisäksi alueen puheenvuoroissa todettiin Apotti-keskustelun tulevan keskusteluttamaan päättäjiä.

Siirtyminen erillisiin osioihin

OSA 3 klo 15.00 – 16.00

5. Erilliset osiot: sosiaali- ja terveydenhuolto ja pelastustoimi

5.1. Sosiaali- ja terveydenhuolto

Osallistujat:

Kari Hakari, osastopäällikkö, STM, puheenjohtaja
Taina Mäntyranta, johtaja, STM, varapuheenjohtaja
Antti Kuopila, erityisasiantuntija, STM
Anna Kärkkäinen, erityisasiantuntija, STM
Teemu Eriksson, finanssineuvos, VM
Tiina Hetemaa, arviointipäällikkö, THL
Ann-Sofie Silvennoinen, sosiaali- ja terveystoimen johtaja, VATEn pj, Porvoon kaupunki
Leena Kokko, sosiaali- ja terveystoimen johtaja, VATEn vpj, Sipoon kunta
Marko Perttilä, tietohallintopäällikkö, Loviisan kaupunki
Pekka Kivilevo, talousjohtaja, Sipoon kunta

Heli Sjöblom, palvelupäällikkö, VATE-sihtööri, Porvoon kaupunki

THL:n asiantuntija-arvion mukaan väestöön suhteutettu nettomuutto alueelle oli maan 2. suurin vuonna 2020, mutta vuoden 2018 ennusteen mukaan väestö kasvaa tulevina vuosina vain hieman. 75 vuotta täyttäneiden osuuden ennustetaan vuosina 2018-2030 kasvavan ja alle 15-vuotiaiden lasten määrä vähenee nykyisestä. Palvelujen järjestäminen moninaista: Porvoo, Sipoo ja Askola järjestävät sosiaali- ja terveyspalvelut itse, Lapinjärvi ja Loviisa yhteistoimintamallilla, jossa Loviisa on isäntäkunta ja Myrskylän sekä Pukkilan sosiaali- ja terveyspalvelut sekä ympäristöterveydenhuollon on järjestänyt Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymä, johon ne kuuluvat. Osaavan henkilöstön saatavuushaasteet ovat nousemassa merkittäväksi riskiksi palvelujen järjestämiselle. Kriittisimpiä ammattiryhmiä ovat sosiaalityöntekijät ja -ohjaajat, psykologit, lähihoitajat, terveyden- ja sairaanhoitajat sekä lääkärit. Kaksikielisyyden vaatimus on lisähaaste rekrytoinnissa

Sähköisen asioinnin kehittäminen ollut pääsääntöisesti järjestäjäkohtaista ennen rakenneuudistushanketta. Omaolo-palvelua itäisellä Uudellamaalla vahvistetaan. Sipoossa kehitettiin sähköisen perhekeskuksen toimintamalli. Sähköisissä palveluissa oli alueellista eroavaisuutta ja kuntakohtaisia käytäntöjä. Kymenlaakson eAsiointipalvelu Hyvis on käytössä kymenlaaksolaisten lisäksi Lapinjärven, **Loviisan** ja Porvoon asukkailla. Terveyskylän palveluita hyödynnetään paikoitellen. Vuonna 2020 alueen asukkaista 20 % oli asiointunut sähköisesti sosiaali- ja terveyspalveluissa, koko maa 26 %. Perusterveydenhuollon avohoidon käynneistä etäasiointien osuus oli 31 %, kasvua edeltävään vuoteen 8 %-yksikköä.

THL:n asiantuntija-arvion mukaan sosiaali- ja terveydenhuollossa segregaatoin, polarisaation ja väestömuutosten haasteet alueen kunnilla ovat erilaisia. Alueen kunnissa itsessään segregaatio ja polarisaatio eivät korostuneet Porvoota lukuun ottamatta. Kun hyvinvointialuetta tarkastellaan kokonaisuutena, alueiden eriytyminen oli ilmeistä. Vieraskielisten ja ruotsinkielisten palvelujen tarve vaihtelee kunnittain. Ikääntyminen on haaste alueen kunnissa. Tarve uusille ja uudelleenlaisille asumisyksiköille on tunnistettu. Kuntien strategiat, hyvinvointikertomukset sekä muut hyvinvointiohjelmat ohjaavat kuntalaisten, sekä lasten että ikääntyneiden, palvelujen suunnittelua ja niiden toteutumisen seurantaa. Yhtenäisten kriteerien muodostaminen on edellytys yhdenvertaisten palvelujen takaamiseksi alueella. Toimintatapojen yhtenäistämiseksi myös tarvetta.

THL:n asiantuntija-arvion mukaan sote-integraatiotyötä tehdään kunnissa ja kuntien kesken vaihtelevasti. Siksi kokonaiskuva järjestäjäkohtaisesta integraatiotyöstä jäi **hajanaiseksi useiden järjestäjien ja** järjestämistapojen vuoksi. Kaikkiaan sosiaalipalvelujen linkittyminen terveyspalveluihin vielä vaillinaista, mutta integraatiota edistäviä paikallisia hankkeita oli menossa. Eri tasojen välisessä integraatiossa kehittämisyhteistyötä tehtiin eri väestöryhmien palveluissa monialaisesti ja Porvoon sairaalan kanssa. Etäkonsultaatiota toteutetaan molemmilla kotimaisilla kielillä.

Alueen puheenvuoroissa korostettiin ruotsinkielisten palveluiden tärkeyttä ja vaihtelevaa toteutumista hyvinvointialueella. Sähköisen asioinnin ratkaisuja on tarkoitus vahvistaa Suomen kestävä kasvun ohjelman valtionavustushaun kautta. Myös terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen osaamista on tarpeen vahvistaa.

5.2. Pelastustoimi

Osallistujat:

Kimmo Kohvakka, pelastusjohtaja, SM
Jari Lepistö, pelastusylitarkastaja, SM
Tiina Snellman, neuvotteleva virkamies, SM
Peter Johansson, pelastusjohtaja, Itä-Uudenmaan pelastuslaitos
Tomi Pursiainen, riskienhallintapäällikkö, Itä-Uudenmaan pelastuslaitos

Pelastustoimen palvelutason arviointi

Palvelutasovajeita ei ollut. Palvelutason kehittäminen on ennakoivaa kuten Sipoon aseman rakentaminen vastaamaan kehittyvää talousaluetta. Suunnitelmissa oli joitain puutteita, jotka pelastuslaitos on luvannut hoitaa kuntoon vuoden 2022 loppuun mennessä.

Talouden kehitys, vuoden 2022 taloustilanne.

Porvoon kaupunki on myymässä kiinteää omaisuutta sisältäen raskaat ajoneuvot (pl öljyntorjuntakalusto) rahoituslaitokselle ja liisaa ne takaisin. 2022 talousarvio on hyvä ja sisältää kaikki tarpeet. Suurin huoli liittyy investointikatkon mahdollisuuteen. Investointimäärärahat voivat muuttua vuokramäärärahoiksi. Talousennuste 2023 näyttää Itä-Uudellemaalle huonolta. Tähän pyritään löytämään keinot valtiohallinnon tasolta. Rahoituksen laskentajärjestelmä ei tunnista niitä riskejä, joita pelastuslaitos on tunnistanut palvelutasopäätöksen perustana olevassa riskianalyyssissä. Huolta aiheuttaa rakennuskustannusten huomattavan nousun myötä vuokratilustusten nousu

Hyvinvointialueuudistuksen toimeenpanon tilanne

Pelastuslaitos on valmistelussa SOTE:n kanssa rinnakkainen toimiala. Suurin kritiikki tuntuu kohdistuvan ensihoitoyksiköiden järjestämiseen, jossa päätöksien tekijänä on HUS. Itä-Uudellamaalla päätöksenteon rakenne on matala ja mahdollistaa päätöksien viemisen heti käytäntöön. Pelastusjohtaja on ainoa pelastustoimen edustaja VATE:ssa. Pakollisten lisäksi tulee kolme lautakuntaa, joista yksi on turvallisuus ja varautuminen. Tästä on suora analogia hallintosäännön valmisteluun. Hallintosääntö on tarkoitettu hyväksyttäväksi ensimmäisessä hyvinvointialueen valtuustossa. Siirtyvää henkilöstöä on 170 päätoimista ja 100 sivutoimista sekä kaikki sopimuspalokuntien 450 palokuntalaista sopimusten mukaisesti. Pelastuslaitos siirtyy sellaisenaan osaksi hyvinvointialuetta. HUS järjestämissopimuksen valmistelu menossa, jossa yhtenä kohtana on varautuminen ja valmiussuunnittelu.

Muut asiat

Valvontatyöhön käydyssä keskustelussa pelastuslaitoksen edustajat nostivat esille pettymyksen valvontatyön arviointiin. Valtakunnallisesti onnettomuuksien ehkäisytoiminnan laatuun on kiinnitetty voimakkaasti huomiota. Tämän soisi näkyvän myös näissä neuvotteluissa. Yhtenä yksittäisenä arviointikohteena toivottiin 42 § mukaisten toimien laadukkuutta.

6. Tilaisuuden päätös

Erillisosiot päättyivät klo 16.00.